

กรมป่าไม้

คู่มือการดำเนินงาน ตามพระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ. 2562

กรมป่าไม้ รักป่า รักประชาชน

พ.ร.บ.ป่าชุมชน พ.ศ.2562

สำนักจัดการป่าชุมชน กรมป่าไม้
กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

กรมป่าไม้

คู่มือการดำเนินงาน
ตามพระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ. 2562

สำนักจัดการป่าชุมชน กรมป่าไม้
กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

คำนำ

พระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ. 2562 มีเจตนารมณ์ที่จะมุ่งหมายให้ชุมชนได้ประโยชน์จากป่าชุมชน เกิดเจตคติในการดูแลรักษาและจัดการป่าชุมชนร่วมกับรัฐ เพื่อป้องกันการบุกรุกทำลายป่า รักษาพื้นที่พหุทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้สมบูรณ์ยั่งยืนอยู่เป็นมรดกทางธรรมชาติของประเทศและมนุษยชาติสืบไป รวมทั้งมุ่งหมายเพื่อกำหนดสาระแห่งสิทธิของชุมชนในการอนุรักษ์ พื้นที่ฟูจัดการ บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน ตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยบัญญัติรับรอง

เนื่องจากพระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ. 2562 ได้กำหนดบทบาทหน้าที่และอำนาจของเจ้าหน้าที่ภาครัฐ ภาคประชาชน และองค์กรภาคประชาสังคมตั้งนั้นเพื่อให้การดำเนินการเป็นไปตามวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้ชุมชนร่วมกับการอนุรักษ์ พื้นที่ป่าชุมชน เสริมสร้างความร่วมมือและส่งเสริมวัฒนธรรมประเพณีในการจัดการป่าชุมชน ตลอดจนการใช้ประโยชน์จากป่าชุมชน กรมป่าไม้จึงได้จัดทำคู่มือการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ. 2562 ขึ้นสำหรับเป็นแนวทางในการส่งเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้อง และเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งป่าชุมชน กรมป่าไม้หวังเป็นอย่างยิ่งว่าหนังสือเล่มนี้จะเป็นประโยชน์กับเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานด้านป่าชุมชน ผู้ที่เกี่ยวข้อง และประชาชนที่สนใจ ได้มีความรู้ความเข้าใจและเสริมสร้างความร่วมมือของทุกภาคส่วนในการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้อย่างสมดุลและยั่งยืนสืบไป

กรมป่าไม้

พุทธศักราช 2563

สารบัญ

คำจำกัดความ	1
บทบาทหน้าที่คณะกรรมการ	4
● คณะกรรมการนโยบายป่าชุมชน	4
● คณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัด	7
● คณะกรรมการจัดการป่าชุมชน	11
บทบาทหน้าที่ภาครัฐ	15
● อธิบดีกรมป่าไม้	15
● ผู้ว่าราชการจังหวัด	17
● สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้	18
● พนักงานเจ้าหน้าที่	21
● เจ้าหน้าที่ป่าชุมชน (ภาครัฐ)	27
บทบาทหน้าที่ภาคประชาชน	30
● เจ้าหน้าที่ป่าชุมชน (ภาคประชาชน)	30
● สมาชิกป่าชุมชน	33
● เครือข่ายป่าชุมชน	36
บทบาทหน้าที่องค์กรภาคประชาสังคม	37
● องค์กรภาคประชาสังคม	37
คำถาม - คำตอบ	39
เอกสารอ้างอิง	47

คำจำกัดความ

คำจำกัดความตามพระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ. 2562 (มาตรา 4)

- **ป่าชุมชน** หมายความว่า ป่านอกเขตป่าอนุรักษ์หรือพื้นที่อื่นของรัฐ นอกเขตป่าอนุรักษ์ที่ได้รับอนุมัติให้จัดตั้งเป็นป่าชุมชน โดยชุมชนร่วมกับรัฐในการอนุรักษ์ ฟื้นฟู จัดการ บำรุงรักษา ตลอดจนใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพในป่าชุมชนอย่างสมดุลและยั่งยืน ตามพระราชบัญญัตินี้
- **ชุมชน** หมายความว่า กลุ่มประชาชนที่รวมตัวกันโดยมีวัตถุประสงค์ หรือผลประโยชน์ร่วมกัน เพื่อทำกิจกรรมอันชอบด้วยกฎหมาย รวมทั้งช่วยเหลือ หรือสนับสนุนการดำเนินการใด ๆ อันเป็นประโยชน์ร่วมกันของประชาชน ในชุมชนนั้น โดยมีการรวมตัวกันอย่างต่อเนื่อง มีระบบบริหารจัดการในรูปของ คณะบุคคลและมีการแสดงเจตนาแทนชุมชนได้
- **เขตป่าอนุรักษ์** หมายความว่า เขตอุทยานแห่งชาติตามกฎหมายว่าด้วย อุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าและเขตห้ามล่าสัตว์ป่าตามกฎหมายว่าด้วยการ สงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า หรือเขตพื้นที่อื่นใดที่มีคุณค่าทางธรรมชาติ หรือคุณค่าอื่นอันควรแก่การอนุรักษ์หรือรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมตามที่กำหนด ในกฎกระทรวง
- **ไม้** หมายความว่า ไม้ทุกชนิดทั้งที่เป็นต้น กอ หรือเถา ไม่ว่าจะยืนต้น หรือล้มลงแล้ว ทั้งที่มีชีวิตหรือไม่มีชีวิต และให้หมายความรวมถึงราก ปุ่ม ตอ หน่อ กิ่ง ตา หัว เหง้า เศษ ปลาย หรือส่วนหนึ่งส่วนใดของไม้ ไม่ว่าจะถูกตัด ฟัน เลื่อย ผ่า ถาก ทอน ขุด หรือกระทำโดยวิธีการอื่นใด
- **ใช้ประโยชน์จากไม้** หมายความว่า ตัด ฟัน กาน โคน ลิด เลื่อย ผ่า ถาก ทอน ขุด หรือชักลากไม้ที่มีอยู่ในป่าชุมชนหรือนำไม้ที่มีอยู่ในป่าชุมชน ออกจากป่าชุมชนด้วยประการใด ๆ

- **ไม้ทรงคุณค่า** หมายความว่า ไม้หวงห้ามตามกฎหมายว่าด้วยป่าไม้ และให้หมายความรวมถึงไม้อื่นใดที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์ให้คงอยู่ต่อไปตาม ลักษณะหรือชนิดที่กำหนดในกฎกระทรวง

- **ของป่า** หมายความว่า สิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นหรือมีอยู่ในป่าชุมชน เป็นต้นว่า

- (1) ฟืน ถ่านไม้ ไม้ไผ่ เปลือกไม้ ใบไม้ ดอกไม้ เมล็ด ผลไม้ หน่อไม้ ชัน และ ยางไม้
- (2) หญ้า อ้อ พง แคม ปรีอ คา กก กระจูด กูด เห็ด และพืชอื่น
- (3) ครั่ง รังผึ้ง น้ำผึ้ง ขี้ผึ้ง มูลค้างคาว
- (4) สัตว์บก สัตว์น้ำ สัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำ สัตว์ปีก แมลง รวมทั้งไข่ของแมลง ที่ไม่ใช่สัตว์ป่าสงวนหรือสัตว์ป่าคุ้มครองตามกฎหมายว่าด้วยการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า
- (5) ดิน หิน กรวด และทราย ที่ไม่ใช่แร่ตามกฎหมายว่าด้วยแร่

- **ฟืน** หมายความว่า เศษไม้ ปลายไม้ หรือไม้ล้มขอนนอนไพร ตามธรรมชาติ อันมีลักษณะและคุณภาพเหมาะสมที่จะใช้เป็นเชื้อเพลิงยิ่งกว่า ใช้ประโยชน์อย่างอื่น

- **ความหลากหลายทางชีวภาพ** หมายความว่า ความหลากหลายของสิ่งมีชีวิตทั้งมวล และให้หมายความรวมถึงความหลากหลายทางพันธุกรรมทางชนิดพันธุ์ และทางระบบนิเวศอันเป็นถิ่นกำเนิดของสิ่งมีชีวิตเหล่านั้น

- **สมาชิกป่าชุมชน** หมายความว่า สมาชิกของป่าชุมชนที่ได้จัดตั้งตามพระราชบัญญัตินี้

- **เครือข่ายป่าชุมชน** หมายความว่า การรวมตัวกันของคณะกรรมการจัดการป่าชุมชนหรือสมาชิกป่าชุมชนของป่าชุมชนต่าง ๆ โดยมีเป้าหมายร่วมกัน เพื่อเรียนรู้ สร้างความเข้าใจ และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ เพื่อนำไปสู่การจัดการป่าชุมชนร่วมกันอย่างยั่งยืน และได้มีการจัดแจ้งการเป็นเครือข่ายป่าชุมชนต่อกรมป่าไม้ตามระเบียบที่อธิบดีกำหนด

- **ทรัพย์สินส่วนกลาง** หมายความว่า เงินและทรัพย์สินที่ได้มาเพื่อใช้ในการจัดการป่าชุมชน ไม้ที่สมาชิกป่าชุมชนร่วมกันปลูกในบริเวณเพื่อการใช้ประโยชน์ และทรัพย์สินที่สมาชิกป่าชุมชนร่วมกันจัดทำในการจัดการป่าชุมชน

- **องค์กรภาคประชาสังคม** หมายความว่า องค์กรที่ได้จดทะเบียนเป็นนิติบุคคลที่มีวัตถุประสงค์ด้านการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ หรือองค์กรอื่นที่ไม่ได้เป็นนิติบุคคลแต่มีผลงานด้านการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติอย่างต่อเนื่องเป็นที่ประจักษ์ ทั้งนี้ โดยมีได้มีการหาผลกำไรหรือรายได้มาแบ่งปันกัน และได้มีการจัดแจ้งเป็นองค์กรภาคประชาสังคมต่อกรมป่าไม้ตามระเบียบที่อธิบดีกำหนด

- **คณะกรรมการนโยบาย** หมายความว่า คณะกรรมการนโยบายป่าชุมชน

- **เจ้าหน้าที่ป่าชุมชน** หมายความว่า ผู้ซึ่งคณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัดแต่งตั้งจากสมาชิกป่าชุมชนซึ่งได้รับการเสนอชื่อโดยคณะกรรมการจัดการป่าชุมชน หรือแต่งตั้งจากเจ้าหน้าที่ของกรมป่าไม้หรือหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง ให้เป็นเจ้าหน้าที่ป่าชุมชนเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

- **พนักงานเจ้าหน้าที่** หมายความว่า ผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

- **อธิบดี** หมายความว่า อธิบดีกรมป่าไม้

- **รัฐมนตรี** หมายความว่า รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

บทบาทหน้าที่คณะกรรมการ

คณะกรรมการนโยบายป่าชุมชน

องค์ประกอบ

- 1) รองนายกรัฐมนตรีซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมาย ประธานกรรมการ
- 2) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รองประธานกรรมการ
- 3) ปลัดกระทรวงกลาโหม กรรมการ
- 4) ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กรรมการ
- 5) เลขาธิการสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม กรรมการ
- 6) เลขาธิการสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ กรรมการ
- 7) อธิบดีกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง กรรมการ
- 8) อธิบดีกรมที่ดิน กรรมการ
- 9) อธิบดีกรมธนารักษ์ กรรมการ
- 10) อธิบดีกรมพัฒนาที่ดิน กรรมการ
- 11) อธิบดีกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กรรมการ
- 12) อธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กรรมการ
- 13) อธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์ กรรมการ
- 14) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนไม่เกิน 8 คน กรรมการ
 - กลุ่มผู้ซึ่งมีความรู้ ความเชี่ยวชาญ มีผลงาน และประสบการณ์ เกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หรือมนุษยศาสตร์ หรือสังคมศาสตร์ จำนวนไม่เกิน 2 คน
 - กลุ่มผู้แทนองค์กรภาคประชาสังคม จำนวนไม่เกิน 2 คน
 - กลุ่มผู้แทนประธานเครือข่ายป่าชุมชนระดับจังหวัด จำนวนไม่เกิน 4 คน
- 15) อธิบดีกรมป่าไม้ กรรมการและเลขานุการ
 - ผู้อำนวยการสำนักจัดการป่าชุมชน ผู้ช่วยเลขานุการ
 - ผู้อำนวยการสำนักกฎหมาย ผู้ช่วยเลขานุการ

มีหน้าที่ ดังนี้

- กำหนดระเบียบคณะกรรมการนโยบายป่าชุมชน
- ออกประกาศคณะกรรมการนโยบายป่าชุมชน
- เสนอความเห็นหรือเสนอแนะ (มาตรา 16)
 - เสนอความเห็นต่อคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับนโยบายในการส่งเสริมและสนับสนุนป่าชุมชนและเครือข่ายป่าชุมชน หรือพิจารณาให้ความเห็นในเรื่องที่เกี่ยวกับป่าชุมชน
 - เสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อกำหนดมาตรการทางการเงิน การคลัง หรือมาตรการอื่น เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานจัดการป่าชุมชนของคณะกรรมการจัดการป่าชุมชน
 - เสนอแนะในการตราพระราชกฤษฎีกาและการออกกฎกระทรวง ตามพระราชบัญญัตินี้
 - จัดทำรายงานและผลการดำเนินงานป่าชุมชนทั่วประเทศ พร้อมทั้งเสนอความเห็นต่อคณะรัฐมนตรี ปีละหนึ่งครั้ง

มีอำนาจในการพิจารณา ดังนี้

- พิจารณาแต่งตั้งคณะอนุกรรมการฯ เพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติการอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่คณะกรรมการนโยบายป่าชุมชนมอบหมาย (มาตรา 21)
- พิจารณาให้ความเห็นชอบบัญชีรายชื่อ เพื่อทำการแต่งตั้งเป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัด ตามที่กรมป่าไม้เสนอ เพื่อให้ผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้งเป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ในคณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัด (มาตรา 25)
- เรียกบุคคลใดมาชี้แจงข้อเท็จจริง ให้ความเห็น หรือคำแนะนำ หรือส่งเอกสารเพื่อประกอบการพิจารณา (มาตรา 22)

- พิจารณาการอุทธรณ์ เรื่องต่าง ๆ ดังนี้
 - พิจารณาอุทธรณ์ผู้ขอจัดตั้งป่าชุมชน หรือผู้มีหนังสือคัดค้านอุทธรณ์มติของคณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัด เกี่ยวกับการให้จัดตั้งป่าชุมชนหรือไม่ให้จัดตั้งป่าชุมชน ให้แล้วเสร็จภายใน 45 วัน (มาตรา 39)
 - พิจารณาความเห็นกรณีท้ออธิบดีไม่เห็นด้วยกับมติของคณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัด เกี่ยวกับการให้จัดตั้งป่าชุมชนหรือไม่ให้จัดตั้งป่าชุมชน ให้แล้วเสร็จภายใน 45 วัน (มาตรา 39)
 - พิจารณาอุทธรณ์เกี่ยวกับคำสั่งของอธิบดีกรมป่าไม้ เกี่ยวกับการเพิกถอนป่าชุมชนในกรณีที่คณะกรรมการจัดการป่าชุมชนไม่เห็นด้วยกับคำสั่งของอธิบดีกรมป่าไม้ ให้แล้วเสร็จภายใน 45 วัน (มาตรา 78)
 - พิจารณาอุทธรณ์คำสั่งของคณะกรรมการจัดการป่าชุมชนประจำจังหวัด ตามมาตรา 74 ให้แล้วเสร็จภายใน 45 วัน
 - พิจารณาอุทธรณ์ของอธิบดีกรมป่าไม้ ในกรณีไม่เห็นด้วยกับผลการพิจารณาของคณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัด ให้แล้วเสร็จภายใน 45 วัน ในกรณีที่อธิบดีอาจขอให้คณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัดกระทำการหรือยับยั้งการกระทำใด ๆ เพื่อให้เป็นไปตามกฎหมาย นโยบาย มติของคณะรัฐมนตรีระเบียบของคณะกรรมการนโยบายป่าชุมชน (มาตรา 76)

การพ้นจากการเป็นคณะกรรมการนโยบายป่าชุมชน

- กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ 3 ปี และอาจได้รับแต่งตั้งอีกได้ แต่จะดำรงตำแหน่งเกินสองวาระติดต่อกันมิได้ การพ้นจากการเป็นคณะกรรมการนโยบายป่าชุมชน ดังนี้
 - ขาดคุณสมบัติและมีลักษณะต้องห้าม (มาตรา 10)
 - ตาย ลาออก ประธานกรรมการให้ออกเพราะบกพร่องต่อหน้าที่ มีความประพฤติเสื่อมเสียหรือหย่อนความสามารถ (มาตรา 15)

คณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัด

องค์ประกอบ

- 1) ผู้ว่าราชการจังหวัด ประธานกรรมการ
หรือรองผู้ว่าราชการจังหวัดซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดมอบหมาย
- 2) ผู้แทนกระทรวงกลาโหม กรรมการ
- 3) ผู้อำนวยการสำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้แห่งท้องที่ กรรมการ
- 4) อัยการจังหวัด กรรมการ
- 5) ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด กรรมการ
- 6) ปลัดจังหวัด กรรมการ
- 7) นายกองคํการบริหารส่วนจังหวัด กรรมการ
- 8) ประธานเครือข่ายป่าชุมชนระดับจังหวัด กรรมการ
กรรมการผู้ซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้ง
- 9) ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งท้องที่ กรรมการ
ที่ป่าชุมชนตั้งอยู่ จำนวน 1 คน
- 10) เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง กรรมการ
กับพื้นที่ที่จัดตั้งป่าชุมชน ซึ่งปฏิบัติหน้าที่อยู่ในจังหวัด
จำนวน 2 คน
- 11) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนไม่เกิน 7 คน กรรมการ
 - ผู้ซึ่งมีความรู้ ความเชี่ยวชาญ มีผลงาน และประสบการณ์
เกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
หรือมนุษยศาสตร์ หรือสังคมศาสตร์ จำนวนไม่เกิน 2 คน
 - ผู้แทนองค์กรภาคประชาสังคม จำนวนไม่เกิน 2 คน
 - ผู้แทนคณะกรรมการจัดการป่าชุมชนในจังหวัด จำนวนไม่เกิน 3 คน
- 12) ข้าราชการของกรมป่าไม้ จำนวน 1 คน เลขาธิการ
- 13) ข้าราชการอีกไม่เกิน จำนวน 2 คน ผู้ช่วยเลขาธิการ

มีหน้าที่ ดังนี้

- ให้คำแนะนำปรึกษาและความช่วยเหลือด้านต่าง ๆ ต่อคณะกรรมการจัดการประชุมชนในการจัดการประชุมชน (มาตรา 26)
- ควบคุมดูแลการจัดการประชุมชนของคณะกรรมการจัดการประชุมชนให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ ระเบียบของคณะกรรมการนโยบาย ข้อบังคับของคณะกรรมการจัดการประชุมชน และแผนจัดการประชุมชน (มาตรา 26)
- ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กำหนดในพระราชบัญญัตินี้ หรือตามที่รัฐมนตรีหรือคณะกรรมการนโยบายมอบหมาย (มาตรา 26)
- ตรวจสอบ ติดตาม และประเมินผลการจัดการประชุมชนในจังหวัด รวมทั้งจัดทำรายงานเสนอคณะกรรมการนโยบายอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง (มาตรา 26)

มีอำนาจในการพิจารณา ดังนี้

- มีอำนาจแต่งตั้งและถอดถอนเจ้าหน้าที่ประชุมชน ตามมาตรา 27 และมาตรา 30 (มาตรา 26)
- มีอำนาจในการให้กรรมการจัดการประชุมชนพ้นจากหน้าที่ของคณะกรรมการจัดการประชุมชน ตามมาตรา 44 (มาตรา 26)
 - คณะกรรมการประชุมชนประจำจังหวัดจำนวนไม่น้อยกว่าสามในสี่ของคณะกรรมการประชุมชนประจำจังหวัดทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ อาจมีมติให้กรรมการจัดการประชุมชนทั้งคณะ หรือกรรมการจัดการประชุมชนที่ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ พ้นจากการเป็นกรรมการจัดการประชุมชน และไม่ให้กลับมาเป็นกรรมการจัดการประชุมชนอีก
- พิจารณาเกี่ยวกับการขอจัดตั้งประชุมชน การขยายเขตประชุมชน (มาตรา 26)
 - เมื่อได้รับคำขอจัดตั้งประชุมชนจากผู้ยื่นคำขอจัดตั้งประชุมชน ให้มอบหมายสำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ ดำเนินการตรวจสอบ และรายงานผลคำขอจัดตั้งประชุมชน (มาตรา 31 - มาตรา 37)

- พิจารณาคำขอจัดตั้งป่าชุมชน แผนการจัดการป่าชุมชน และรายงานผลการตรวจสอบของสำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ ให้แล้วเสร็จภายใน 30 วัน (มาตรา 38)

- แจ้งมติให้จัดตั้งป่าชุมชน หรือไม่ให้จัดตั้งป่าชุมชนให้ผู้ยื่นคำขอจัดตั้งป่าชุมชน ผู้มีหนังสือคัดค้าน และอธิบดีกรมป่าไม้ทราบ ภายใน 15 วัน นับแต่วันที่คณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัดมีมติ (มาตรา 39)

- ขยายระยะเวลาในการพิจารณาคำขอจัดตั้งป่าชุมชนตามหมวด 4 การจัดตั้งป่าชุมชน

- พิจารณาอนุมัติแผนจัดการป่าชุมชน และให้ใช้บังคับได้เป็นเวลา 5 ปี (มาตรา 26)

- พิจารณาให้ความเห็นชอบข้อบังคับของคณะกรรมการจัดการป่าชุมชน (มาตรา 26)

- พิจารณาอนุญาตเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์จากผลผลิตและบริการจากป่าชุมชน ตามมาตรา 50 และมาตรา 52

- พิจารณาอนุญาตการสร้างสิ่งก่อสร้าง เพื่อส่งเสริมการศึกษาเรียนรู้ และสร้างจิตสำนึกเกี่ยวกับการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพในป่าชุมชน ตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการจัดการป่าชุมชนตามมาตรา 44 (3) (มาตรา 26 และมาตรา 63 (4))

- พิจารณาอนุญาตให้กระทำการในป่าชุมชน เพื่อการศึกษา ค้นคว้า วิจัย หรือสำรวจความหลากหลายทางชีวภาพ (มาตรา 26 และมาตรา 66)

- อำนาจหน้าที่สั่งให้กระทำการหรืองดเว้นกระทำการ หากพบว่าคณะกรรมการจัดการป่าชุมชน กรรมการจัดการป่าชุมชน สมาชิกป่าชุมชน หรือเจ้าหน้าที่ป่าชุมชน ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ ระเบียบของคณะกรรมการนโยบาย หรือข้อบังคับของคณะกรรมการจัดการป่าชุมชน (มาตรา 74)

การพ้นจากการเป็นคณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัด

● กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิภาวะการดำรงตำแหน่งคราวละ 3 ปี และอาจได้รับแต่งตั้งอีกได้ แต่จะดำรงตำแหน่งเกินสองวาระติดต่อกันมิได้ การพ้นจากการเป็นคณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัด ดังนี้

(ให้นำมาตรา 10 มาตรา 13 มาตรา 14 มาตรา 15 มาตรา 19 มาตรา 20 และมาตรา 22 มาใช้บังคับโดยอนุโลม)

- ขาดคุณสมบัติและมีลักษณะต้องห้าม (มาตรา 10)

- ตาย ลาออก ประธานกรรมการให้ออกเพราะบกพร่องต่อหน้าที่ มีความประพฤติเสื่อมเสียหรือหย่อนความสามารถ (มาตรา 15)

คณะกรรมการจัดการป่าชุมชน

คณะกรรมการจัดการป่าชุมชน หมายถึง

- ผู้มีรายชื่ออยู่ในบัญชีคำขอจัดตั้งป่าชุมชนตามมาตรา 33 (3) เป็นคณะกรรมการจัดการป่าชุมชน (มาตรา 42)
- คณะกรรมการป่าชุมชน ภายในป่าชุมชนที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายป่าไม้ ป่าสงวนแห่งชาติ และยังมีอายุโครงการก่อนที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ตามมาตรา 99 และป่าชุมชนที่จัดตั้งในพื้นที่อื่นของรัฐยังมีอายุโครงการก่อนที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ตามมาตรา 100 เป็นคณะกรรมการจัดการป่าชุมชน ตามมาตรา 42 แห่งพระราชบัญญัตินี้ จนกว่าจะครบวาระตามระเบียบที่คณะกรรมการนโยบายกำหนด

มีหน้าที่ ดังนี้

- ในวาระเริ่มแรก สำหรับป่าชุมชนตามมาตรา 99 และมาตรา 100 ให้คณะกรรมการจัดการป่าชุมชนเสนอแผนจัดการป่าชุมชน ภายใน 2 ปี นับแต่วันที่ระเบียบว่าด้วยการจัดทำแผนจัดการป่าชุมชนตามมาตรา 17 มีผลใช้บังคับ หากดำเนินการไม่แล้วเสร็จ ให้ป่าชุมชนนั้นถูกเพิกถอน (มาตรา 102)
- เสนอแผนจัดการป่าชุมชนต่อคณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัด เพื่อให้คณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัดพิจารณาอนุมัติก่อนแผนจัดการป่าชุมชนเดิมหมดอายุไม่น้อยกว่า 6 เดือน (มาตรา 46)
- ในการปฏิบัติหน้าที่ ให้กรรมการจัดการป่าชุมชน แสดงบัตรประจำตัวต่อบุคคลที่เกี่ยวข้อง (มาตรา 71)
- ในการปฏิบัติหน้าที่ ให้กรรมการจัดการป่าชุมชน เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา (มาตรา 72)
- ร่วมมือกับพนักงานเจ้าหน้าที่ในการจัดให้มีหลักเขต ป้าย หรือเครื่องหมายอื่น ตามมาตรา 49 (มาตรา 44)

- ดูแลรักษาป่าชุมชน บำรุงและฟื้นฟูป่าชุมชน ส่งเสริมการศึกษาเรียนรู้ และสร้างจิตสำนึกเกี่ยวกับการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพในป่าชุมชน และเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ป่าชุมชน (มาตรา 44)

- ดูแลรักษาทรัพย์สินส่วนกลางของป่าชุมชน รวมทั้งจัดทำบัญชีทรัพย์สิน ส่วนกลางของป่าชุมชน ตามหลักเกณฑ์ที่อธิบดีกำหนด และรายงานให้คณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัดทราบทุกปี (มาตรา 44)

- ดูแลสมาชิกป่าชุมชนให้ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ (มาตรา 44)

- ช่วยเหลือพนักงานเจ้าหน้าที่ในกรณีที่มีการจับกุมปราบปรามผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ (มาตรา 44)

- ป่าชุมชนใดที่ถูกเพิกถอนทั้งหมด ให้คณะกรรมการจัดการป่าชุมชนของป่าชุมชนที่ถูกเพิกถอนนั้นตรวจสอบทรัพย์สินส่วนกลางของป่าชุมชน และชำระหนี้ที่ค้างอยู่หรือบังคับสิทธิเรียกร้องที่มีอยู่ให้เสร็จสิ้น และรายงานผลต่อคณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัด ภายใน 1 ปี นับแต่วันที่ประกาศการเพิกถอนป่าชุมชนในราชกิจจานุเบกษา (มาตรา 79)

- ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ หรือตามที่คณะกรรมการนโยบายป่าชุมชนหรือคณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัดกำหนดให้เป็นหน้าที่ของคณะกรรมการจัดการป่าชุมชน (มาตรา 44)

มีอำนาจในการพิจารณา ดังนี้

- มีมติรับบุคคลเป็นสมาชิกป่าชุมชน หรือมีมติด้วยคะแนนเสียงจำนวน ไม่น้อยกว่าสามในสี่ ให้สมาชิกป่าชุมชนพ้นจากการเป็นสมาชิกป่าชุมชน (มาตรา 44)

- ออกข้อบังคับต่าง ๆ ดังนี้ (มาตรา 44)

- ข้อบังคับเกี่ยวกับการจัดการป่าชุมชน

- ข้อบังคับเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การรับบุคคลเป็นสมาชิกป่าชุมชน

- ข้อบังคับเกี่ยวกับการจัดการทรัพย์สินส่วนกลางของป่าชุมชน

ทั้งนี้ ข้อบังคับดังกล่าวต้องไม่ขัดหรือแย้งกับระเบียบของคณะกรรมการนโยบาย ป่าชุมชน และต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัด

- สามารถใช้ประโยชน์จากป่าชุมชน เพื่อส่งเสริมการศึกษาเรียนรู้ และ สร้างจิตสำนึกเกี่ยวกับการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในป่าชุมชน รวมทั้งการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์โดยชุมชน ภายใต้แผนจัดการป่าชุมชน (มาตรา 51)

- สามารถใช้ประโยชน์จากไม้ที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติในป่าชุมชน เพื่อบรรเทา ความเดือดร้อนเสียหายอันเนื่องมาจากประสบเหตุภัยพิบัติสาธารณะ หรือมีเหตุ จำเป็นเพื่อช่วยเหลือราษฎรเป็นกรณีพิเศษ ซึ่งต้องได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจาก คณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัด (มาตรา 52)

- สามารถ ศึกษา ค้นคว้า วิจัย หรือสำรวจทางวิชาการแต่ต้องแจ้งให้ คณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัดทราบและต้องรายงานผลการศึกษา ให้คณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัดทราบ (มาตรา 66)

- คณะกรรมการจัดการป่าชุมชนเรียกเก็บค่าธรรมเนียม ค่าตอบแทน หรือค่าบริการ จากบุคคลที่มีใช้สมาชิกป่าชุมชน เนื่องในการใช้ประโยชน์จาก ป่าชุมชนก็ได้ ตามระเบียบที่คณะกรรมการนโยบายป่าชุมชนกำหนด (มาตรา 56)

- ในกรณีที่มีเหตุอันสมควร อาจขอให้ขยายเขตป่าชุมชน หรือขอให้ เพิกถอนป่าชุมชนทั้งหมดหรือบางส่วนได้ แต่ต้องแสดงเหตุผลและรายละเอียด โดยชัดแจ้ง (มาตรา 48)

- โกล่เกลี่ยหรือประนีประนอมเมื่อเกิดความขัดแย้งในการจัดการป่าชุมชน (มาตรา 44)

- ดำเนินการตามความเห็นสมควรเพื่อป้องกันหรือบรรเทาความเสียหายแก่ ป่าชุมชน (มาตรา 44)

- สั่งให้ผู้หนึ่งผู้ใดที่ฝ่าฝืน หรือไม่ปฏิบัติตามข้อบังคับของคณะกรรมการ จัดการป่าชุมชน ออกจากป่าชุมชน หรือให้กระทำการหรืองดเว้นกระทำการใด ๆ ในเขตป่าชุมชน เพื่อให้เป็นไปตามข้อบังคับของคณะกรรมการจัดการป่าชุมชน หรือพระราชบัญญัตินี้ (มาตรา 44)

- มีอำนาจทำนิติกรรมใด ๆ เกี่ยวกับทรัพย์สินส่วนกลางของป่าชุมชน และดำเนินคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินส่วนกลางของป่าชุมชนได้ (มาตรา 57)
- กรณีที่คณะกรรมการจัดการป่าชุมชนได้ออกค่าใช้จ่าย ในเรื่องที่เกิดเหตุให้เกิดความเสียหายแก่สัตว์ พืช ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มาตรา 58 ให้คณะกรรมการจัดการป่าชุมชนมีอำนาจเข้าเป็นโจทก์ร่วมกับกรมป่าไม้หรือมีอำนาจฟ้องเรียกค่าสินไหมทดแทนได้ (มาตรา 58)
- มีอำนาจฟ้องเรียกค่าสินไหมทดแทนกับผู้ที่ทำให้การกระทำหรือละเว้นกระทำการใด ๆ โดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อก่อให้เกิดความเสียหายแก่สัตว์ พืช ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (มาตรา 59)
- ในการดำเนินคดีตามมาตรา 57 มาตรา 58 และมาตรา 59 คณะกรรมการจัดการป่าชุมชนอาจขอให้พนักงานอัยการดำเนินคดีให้ก็ได้ และให้ได้รับการยกเว้นค่าฤชาธรรมเนียม (มาตรา 60)

การพ้นจากการเป็นคณะกรรมการจัดการป่าชุมชน

- ขาดคุณสมบัติ และมีลักษณะต้องห้ามของการเป็นคณะกรรมการจัดการป่าชุมชน ตามระเบียบที่คณะกรรมการนโยบายป่าชุมชนกำหนด (มาตรา 42)
- คณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัด จำนวนไม่น้อยกว่าสามในสี่ของคณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัดทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ อาจมีมติให้กรรมการจัดการป่าชุมชนทั้งคณะหรือกรรมการจัดการป่าชุมชนที่ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ พ้นจากการเป็นกรรมการจัดการป่าชุมชน และไม่ให้กลับมาเป็นกรรมการจัดการป่าชุมชนอีก (มาตรา 44)

บทบาทหน้าที่ภาครัฐ

อธิบดีกรมป่าไม้

มีหน้าที่ ดังนี้

- อธิบดีกรมป่าไม้ทำหน้าที่ในฐานะกรรมการและเลขานุการคณะกรรมการนโยบายป่าชุมชน และแต่งตั้งข้าราชการของกรมป่าไม้ เป็นผู้ช่วยเลขานุการได้ตามความจำเป็น

- ออกระเบียบกรมป่าไม้ 8 ฉบับ ภายใน 1 ปี (มาตรา 104)

- ในวาระเริ่มแรก สำหรับป่าชุมชนตามมาตรา 99 และมาตรา 100 ให้คณะกรรมการจัดการป่าชุมชนต้องเสนอแผนการจัดการป่าชุมชนภายใน 2 ปี นับแต่วันที่ระเบียบว่าด้วยการจัดทำแผนการจัดการป่าชุมชน ตามมาตรา 17 มีผลบังคับใช้ หากดำเนินการไม่แล้วเสร็จ ให้ป่าชุมชนนั้นถูกเพิกถอนโดยทันที โดยอธิบดีกรมป่าไม้ประกาศเพิกถอนป่าชุมชนในราชกิจจานุเบกษา ภายใน 15 วัน นับแต่วันที่ป่าชุมชนถูกเพิกถอน (มาตรา 102)

- ในกรณีที่เกิดความเสียหายแก่ทรัพย์สินส่วนกลางของป่าชุมชน และคณะกรรมการจัดการป่าชุมชนไม่ได้ดำเนินการฟ้องคดี ให้อธิบดีกรมป่าไม้ส่งเรื่องให้พนักงานอัยการพิจารณาฟ้องคดี (มาตรา 61)

มีอำนาจในการพิจารณา ดังนี้

- อำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการพิจารณาการจัดตั้งป่าชุมชน
 - เมื่อคณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัด แจ้งมติให้จัดตั้งป่าชุมชนทั้งหมดหรือเพียงบางส่วน หรือไม่ให้จัดตั้งป่าชุมชนแล้ว หากอธิบดีกรมป่าไม้ไม่เห็นด้วยกับมติของคณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัด ให้เสนอความเห็นต่อคณะกรรมการนโยบายป่าชุมชนพิจารณา ภายใน 45 วัน นับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้งมติดังกล่าว (มาตรา 39)

- เมื่อคณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัด แจ้งมติอนุมติแผนจัดการป่าชุมชนและให้จัดตั้งป่าชุมชนได้ และอธิบดีกรมป่าไม้เห็นด้วยกับมติของคณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัด ให้อธิบดีกรมป่าไม้ประกาศการอนุมัติจัดตั้งป่าชุมชนในราชกิจจานุเบกษา (มาตรา 40)

● อำนาจหน้าที่ในการพิจารณาการเพิกถอนป่าชุมชนทั้งหมดหรือบางส่วน (มาตรา 78) ในกรณีดังต่อไปนี้

- คณะกรรมการจัดการป่าชุมชนขอให้เพิกถอนป่าชุมชน ตามมาตรา 48
- คณะกรรมการจัดการป่าชุมชนทอดทิ้งไม่จัดการฟื้นฟูป่าชุมชนต่อไป
- คณะกรรมการจัดการป่าชุมชนไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ หรือระเบียบ หรือข้อบังคับ ที่จะทำให้ป่าชุมชนได้รับความเสียหาย หรือไม่ควรไว้วางใจให้จัดการป่าชุมชนต่อไป

● เมื่อมีความจำเป็นด้านกิจการเพื่อความมั่นคงของประเทศ โดยความเห็นชอบของรัฐมนตรี

ทั้งนี้ เมื่ออธิบดีกรมป่าไม้มีคำสั่งเพิกถอนป่าชุมชนแล้ว ให้แจ้งเป็นหนังสือให้คณะกรรมการจัดการป่าชุมชนทราบภายใน 15 วัน นับแต่วันที่ มีคำสั่ง

● อธิบดีกรมป่าไม้อาจขอให้คณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัด กระทำการหรือยับยั้งการกระทำใด ๆ เพื่อให้เป็นไปตามกฎหมาย นโยบายหรือมติของคณะรัฐมนตรี และระเบียบของคณะกรรมการนโยบาย (มาตรา 76)

- เมื่อคณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัดได้รับแจ้งจากอธิบดีกรมป่าไม้ให้คณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัดพิจารณา และแจ้งผลให้อธิบดีกรมป่าไม้ทราบภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ ได้รับแจ้งคำขอ

- ในกรณีที่อธิบดีกรมป่าไม้ไม่เห็นด้วยกับความเห็นของคณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัดที่แจ้ง ให้อธิบดีกรมป่าไม้ นำเสนอคณะกรรมการนโยบายป่าชุมชนพิจารณาภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ ได้รับแจ้งผล และให้นำความในมาตรา 39 วรคส. และวรคห. มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ผู้ว่าราชการจังหวัด

มีหน้าที่ ดังนี้

- ผู้ว่าราชการจังหวัดทำหน้าที่ประธานคณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัด (หรือมอบหมายรองผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นประธานกรรมการ)
 - แต่งตั้งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งท้องถิ่นที่ป่าชุมชนตั้งอยู่ จำนวน 1 คน เป็นกรรมการในคณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัด
 - แต่งตั้งเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ที่จัดตั้งป่าชุมชน ซึ่งปฏิบัติหน้าที่อยู่ในจังหวัด จำนวน 2 คน เป็นกรรมการในคณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัด
 - แต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ตามมาตรา 23 (5) ในคณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัด ตามบัญชีรายชื่อที่คณะกรรมการนโยบายให้ความเห็นชอบ ตามมาตรา 16 (5) ได้แก่
 - ผู้ซึ่งมีความรู้ ความเชี่ยวชาญ มีผลงาน และประสบการณ์เกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หรือมนุษยศาสตร์ หรือสังคมศาสตร์ จำนวนไม่เกิน 2 คน
 - ผู้แทนองค์กรภาคประชาสังคม จำนวนไม่เกิน 2 คน
 - ผู้แทนคณะกรรมการจัดการป่าชุมชนในจังหวัด จำนวนไม่เกิน 3 คน
 - แต่งตั้งข้าราชการของกรมป่าไม้เป็นเลขานุการคณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัด ตามที่อธิบดีกรมป่าไม้เสนอ (มาตรา 23)
 - แต่งตั้งข้าราชการอีกไม่เกิน 2 คน เป็นผู้ช่วยเลขานุการ

มีอำนาจในการพิจารณา ดังนี้

- อำนาจหน้าที่เป็นไปตามคณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัด (มาตรา 26)

สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้

- ผู้อำนวยการสำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ เป็นกรรมการคณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัด

- ข้าราชการของกรมป่าไม้ เป็นเลขานุการ (ผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้งตามที่อธิบดีกรมป่าไม้เสนอ)

(กรมป่าไม้พิจารณาจากข้าราชการในสังกัดสำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่เกี่ยวข้อง เช่น ผู้อำนวยการส่วนส่งเสริมการป่าไม้ หัวหน้าฝ่ายป่าชุมชน ผู้อำนวยการศูนย์ป่าไม้ เป็นต้น)

มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับขั้นตอนการจัดตั้งป่าชุมชน ดังนี้

- **อำนาจหน้าที่ในการตรวจสอบคำขอจัดตั้งป่าชุมชน**

- เมื่อชุมชนยื่นคำขอจัดตั้งป่าชุมชนต่อผู้ว่าราชการจังหวัด หรือคณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัด ให้สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้แห่งท้องที่ที่อธิบดีกรมป่าไม้มอบหมาย ตรวจสอบคำขอจัดตั้งป่าชุมชนและเอกสารหรือหลักฐานประกอบคำขอให้แล้วเสร็จ ภายใน 10 วัน นับแต่วันที่ได้รับคำขอจัดตั้งป่าชุมชน หากคำขอจัดตั้งป่าชุมชนและเอกสารหรือหลักฐานประกอบคำขอไม่ถูกต้อง หรือ ไม่ครบถ้วน ให้แจ้งผู้ยื่นคำขอจัดตั้งป่าชุมชนแก้ไขเพิ่มเติมคำขอหรือจัดส่งเอกสารหรือหลักฐานให้ถูกต้องและครบถ้วนภายในระยะเวลาที่กำหนด ซึ่งต้องไม่น้อยกว่า 30 วัน (ในกรณีที่ผู้ยื่นคำขอจัดตั้งป่าชุมชนไม่แก้ไขเพิ่มเติมคำขอหรือไม่จัดส่งเอกสารหรือหลักฐานให้ถูกต้องและครบถ้วนภายในระยะเวลาที่กำหนด ให้ถือว่าคำขอจัดตั้งป่าชุมชนนั้นเป็นอันยกเลิก และให้สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้แห่งท้องที่แจ้งเป็นหนังสือให้ผู้ยื่นคำขอจัดตั้งป่าชุมชนทราบ) (มาตรา 34)

- สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้แห่งท้องที่ ตรวจสอบและรังวัดพื้นที่ที่ขอจัดตั้งป่าชุมชน พร้อมทั้งจัดทำแผนที่แสดงแนวเขตของป่าชุมชนที่ขอจัดตั้งให้แล้วเสร็จ ภายใน 45 วัน นับแต่วันที่คำขอจัดตั้งป่าชุมชนและเอกสารหรือหลักฐานถูกต้องและครบถ้วน

กรณีพบว่าพื้นที่บริเวณใดเป็นพื้นที่ที่ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หน่วยงานของรัฐ หรือบุคคลใดได้รับอนุญาตเข้าทำประโยชน์ พื้นที่ที่กรมป่าไม้ใช้หรือจัดการหรือประกาศเป็นพื้นที่วิจัยหรือจัดการใด ๆ หรือที่ดินที่บุคคลได้มาตามประมวลกฎหมายที่ดิน ให้กันบริเวณดังกล่าวออกจากพื้นที่ที่จะขอจัดตั้งป่าชุมชน

- ให้สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้แห่งท้องที่ ปิดประกาศคำขอจัดตั้งป่าชุมชน พร้อมทั้งแผนที่แสดงแนวเขตของป่าชุมชนที่ขอจัดตั้งไว้ในที่เปิดเผย ศาลากลางจังหวัด และที่ว่าการอำเภอ และที่ทำการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งท้องที่ที่พื้นที่ป่าที่ขอจัดตั้งป่าชุมชนตั้งอยู่ หรือสถานที่อื่น หรือเผยแพร่โดยวิธีการอื่นตามที่คณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัดเห็นสมควร เป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 30 วัน (มาตรา 35)

● **อำนาจหน้าที่ในการพิจารณาการยื่นคำขอจัดตั้งป่าชุมชนซ้อนพื้นที่กัน**

- ในระหว่างระยะเวลาปิดประกาศ หรือเผยแพร่คำขอจัดตั้งป่าชุมชน หากปรากฏว่ามีการยื่นคำขอจัดตั้งป่าชุมชนในพื้นที่ป่าแห่งเดียวกันมากกว่าหนึ่งคำขอ โดยแต่ละคำขอระบุเขตป่าชุมชนที่จะขอจัดตั้งซ้อนพื้นที่กันทั้งหมดหรือบางส่วน ให้สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้แห่งท้องที่ระงับการพิจารณาคำขอจัดตั้งป่าชุมชนที่มีพื้นที่ซ้อนกันนั้น และแจ้งให้ผู้ขอจัดตั้งป่าชุมชนดังกล่าวทำความเข้าใจเกี่ยวกับพื้นที่ที่ขอจัดตั้งป่าชุมชน องค์ประกอบของคณะกรรมการจัดการป่าชุมชน แผนจัดการป่าชุมชน และรายละเอียดต่าง ๆ ที่ระบุในคำขอจัดตั้งป่าชุมชน ซึ่งจะต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จ ภายใน 90 วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งจากสำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้แห่งท้องที่ หากผู้ยื่นคำขอจัดตั้งป่าชุมชนไม่สามารถดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนด ให้สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้แห่งท้องที่จำหน่ายคำขอจัดตั้งป่าชุมชนที่ระงับการพิจารณาไว้ออกจากสารบบ

● อำนาจในการพิจารณาข้อคัดค้านการจัดตั้งป่าชุมชน

- ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของรัฐใด และหรือบุคคลใด ซึ่งอยู่ระหว่างยื่นคำขอทำประโยชน์ในพื้นที่ป่าที่ขอจัดตั้งป่าชุมชน หรือบุคคลใด ที่ได้รับอนุญาตเข้าทำประโยชน์ในพื้นที่ ที่กรมป่าไม้ใช้หรือจัดการหรือประกาศ เป็นพื้นที่วิจัยหรือจัดการใด ๆ หรือที่ดินที่บุคคลได้มาตามประมวลกฎหมายที่ดิน ไม่ว่าจะอยู่ในท้องที่อันเป็นที่ตั้งของพื้นที่ที่ประสงค์จะจัดตั้งเป็นป่าชุมชนนั้น หรือไม่ มีสิทธิทำหนังสือแสดงข้อคัดค้านการขอจัดตั้งป่าชุมชนต่อคณะกรรมการ ป่าชุมชนประจำจังหวัด ภายในกำหนดระยะเวลาปิดประกาศหรือเผยแพร่คำขอ จัดตั้งป่าชุมชน (กรณีที่ระยะเวลาการปิดประกาศหรือเผยแพร่คำขอไม่ได้ครบ กำหนดในวันเดียวกัน ให้นับจากวันที่ครบกำหนดหลังสุดเป็นเกณฑ์) (มาตรา 36)

- สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้แห่งท้องที่พิจารณาข้อคัดค้านการจัดตั้ง ป่าชุมชน และจัดทำรายงานผลการตรวจสอบคำขอจัดตั้งป่าชุมชน แผนที่แสดง แนวเขตของป่าชุมชน และความเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมในการจัดตั้ง ป่าชุมชนนั้น เสนอคณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัดพิจารณา ภายใน 45 วัน นับแต่วันที่ครบกำหนดระยะเวลาการปิดประกาศหรือเผยแพร่คำขอจัดตั้งป่าชุมชน ตามข้อ 3 (มาตรา 37)

ทั้งนี้ เมื่อสำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้มีความเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสม ในการจัดตั้งป่าชุมชนต่อคณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัดแล้ว คณะกรรมการ ป่าชุมชนประจำจังหวัดจะพิจารณา หากมีมติอนุมัติแผนจัดการป่าชุมชนและ ให้จัดตั้งป่าชุมชนได้ และอธิบดีกรมป่าไม้เห็นด้วยกับมติของคณะกรรมการ ป่าชุมชนประจำจังหวัด อธิบดีกรมป่าไม้จะดำเนินการประกาศการอนุมัติจัดตั้ง ป่าชุมชนในราชกิจจานุเบกษาต่อไป

พนักงานเจ้าหน้าที่

- พนักงานเจ้าหน้าที่คือผู้ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

- ให้ผู้ดำรงตำแหน่งดังต่อไปนี้ เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ. 2562

1. สำนักงานปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

- (1) ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด

- (2) ข้าราชการในสังกัดสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด ในตำแหน่ง นักวิชาการป่าไม้ เจ้าพนักงานป่าไม้ ตั้งแต่ระดับปฏิบัติการหรือปฏิบัติงาน

2. กรมป่าไม้

- (1) อธิบดี

- (2) รองอธิบดี

- (3) ผู้ตรวจราชการ

- (4) ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน

- (5) ผู้อำนวยการสำนัก

- (6) ผู้อำนวยการกอง

- (7) ผู้อำนวยการสำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้

- (8) ข้าราชการในตำแหน่ง นักวิเคราะห์นโยบายและแผน นักจัดการงานทั่วไป เจ้าพนักงานธุรการ นิติกร นักวิชาการป่าไม้ เจ้าพนักงานป่าไม้นายช่างสำรวจ ตั้งแต่ระดับปฏิบัติการ หรือปฏิบัติงาน

- (9) ลูกจ้างประจำ กลุ่มงานบริหารทั่วไป ในตำแหน่ง พนักงานทั่วไป พนักงานเกษตรพื้นฐาน พนักงานธุรการ พนักงานสวนป่า พนักงานพิทักษ์ป่า

- (10) พนักงานราชการ กลุ่มงานบริหารทั่วไป ในตำแหน่ง นักวิชาการป่าไม้ เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป นิติกร เจ้าหน้าที่ฝึกอบรม พนักงานพิทักษ์ป่า

(11) พนักงานราชการ กลุ่มงานเทคนิค ในตำแหน่ง เจ้าพนักงาน การเกษตร นายช่างสำรวจ พนักงานพิทักษ์ป่า ช่างเขียนแผนที่ ช่างสำรวจ

(12) พนักงานราชการ กลุ่มงานบริการ ในตำแหน่ง เจ้าหน้าที่เผยแพร่ เจ้าหน้าที่การเกษตร เจ้าหน้าที่ตรวจป่า ผู้ช่วยพนักงานพิทักษ์ป่า ผู้ช่วยเจ้าหน้าที่ การเกษตร

3. กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

(1) อธิบดี

(2) รองอธิบดี

(3) ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน

(4) ผู้อำนวยการสำนัก

(5) ผู้อำนวยการสถาบัน

(6) ผู้อำนวยการกอง

(7) เลขาธิการกรม

(8) ข้าราชการในตำแหน่ง นักวิชาการประมง เจ้าพนักงานประมง นักวิชาการป่าไม้ เจ้าพนักงานป่าไม้ นิติกร นักวิเคราะห์นโยบายและแผน นักประชาสัมพันธ์ นักวิเทศสัมพันธ์ นายสัตวแพทย์ นายช่างกลเรือ นายช่าง เครื่องกล นักเดินเรือ ตั้งแต่ระดับปฏิบัติการ หรือปฏิบัติงาน

4. สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย

(1) ผู้ว่าราชการจังหวัด

(2) รองผู้ว่าราชการจังหวัด

5. กรมการปกครอง

(1) ปลัดจังหวัด

(2) นายอำเภอ

(3) ปลัดอำเภอ

(4) กำนัน

(5) ผู้ใหญ่บ้าน

6. กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น

6.1 องค์การบริหารส่วนจังหวัด

- (1) ปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด
- (2) รองปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด
- (3) ข้าราชการองค์การบริหารส่วนจังหวัดในตำแหน่ง นิติกร

ตั้งแต่ระดับปฏิบัติการ

6.2 เทศบาล

- (1) ปลัดเทศบาล
- (2) รองปลัดเทศบาล
- (3) พนักงานเทศบาลในตำแหน่ง นิติกร ตั้งแต่ระดับปฏิบัติการ

6.3 องค์การบริหารส่วนตำบล

- (1) ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล
- (2) รองปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล
- (3) พนักงานส่วนตำบลในตำแหน่ง นิติกร ตั้งแต่ระดับปฏิบัติการ

7. สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

- (1) ข้าราชการตำรวจชั้นสัญญาบัตรชั้นยศร้อยตำรวจตรีขึ้นไป

● ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ ตามข้อ 1-7 มีหน้าที่และอำนาจปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ. 2562 ภายในเขตพื้นที่ที่รับผิดชอบ

มีหน้าที่ ดังนี้

● กระทำการใด ๆ เพื่อประโยชน์ในการบำรุงรักษาและป้องกันหรือบรรเทาความเสียหายแก่ป่าชุมชน (มาตรา 63 (2))

● จัดให้มีหลักเขต ป้าย หรือเครื่องหมายอื่นแสดงแนวเขตป่าชุมชน บริเวณเพื่อการอนุรักษ์ และบริเวณเพื่อการใช้ประโยชน์ไว้โดยรอบ เพื่อให้ประชาชนเห็นได้ว่าเป็นเขตป่าชุมชน รวมทั้งต้องจัดให้มีการซ่อมแซมหลักเขต ป้ายหรือเครื่องหมายอื่นที่ชำรุด เสียหาย หรือสูญหายด้วย (มาตรา 49)

- ในการปฏิบัติหน้าที่ให้พนักงานเจ้าหน้าที่แสดงบัตรประจำตัวต่อบุคคลที่เกี่ยวข้อง (มาตรา 71)
- ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา (มาตรา 72)
- ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่เป็นพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (มาตรา 73)
- เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่พบเหตุว่า คณะกรรมการจัดการป่าชุมชนทอดทิ้งไม่จัดการฟื้นฟูป่าชุมชนต่อไป หรือคณะกรรมการจัดการป่าชุมชนไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ หรือระเบียบ หรือข้อบังคับ ที่จะทำให้ป่าชุมชนได้รับความเสียหายหรือไม่ควรไว้วางใจให้จัดการป่าชุมชน และเห็นเป็นการสมควรให้เพิกถอนป่าชุมชน ให้พนักงานเจ้าหน้าที่แจ้งต่ออธิบดีเพื่อเพิกถอนป่าชุมชน (มาตรา 78)

มีอำนาจในการพิจารณา ดังนี้

- หากต้องการศึกษา ค้นคว้า วิจัย หรือสำรวจทางวิชาการภายในป่าชุมชนของกรมป่าไม้ กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง คณะกรรมการจัดการป่าชุมชนเจ้าหน้าที่ป่าชุมชน และพนักงานเจ้าหน้าที่ ต้องดำเนินการแจ้งให้คณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัดทราบ และต้องรายงานผลการศึกษาดังกล่าวให้คณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัดทราบด้วย (มาตรา 66)
- เข้าไปในป่าชุมชนเพื่อตรวจสอบและติดตามผลการดำเนินการเกี่ยวกับป่าชุมชน และการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ หากพบว่าคณะกรรมการจัดการป่าชุมชนฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ หรือระเบียบหรือข้อบังคับที่ออกตามพระราชบัญญัตินี้ ให้รายงานผลต่ออธิบดีโดยมิชักช้า (มาตรา 67)
- สั่งให้ผู้หนึ่งผู้ใดออกจากป่าชุมชน หรือให้งดเว้นการกระทำใด ๆ ในป่าชุมชนในกรณีที่มีข้อเท็จจริงปรากฏหรือมีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ (มาตรา 67)

- คับบุคคลหรือยานพาหนะ ในกรณีที่มีเหตุอันควรเชื่อว่ามีกรกระทำ ความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ (มาตรา 67)

- ยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่ใช้หรือได้มาจากการกระทำความผิดตาม พระราชบัญญัตินี้ หรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดตามพระราช บัญญัตินี้ เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบและดำเนินคดี (มาตรา 67)

ทรัพย์สินที่ยึดไว้ตามมาตรา 69 ให้ดำเนินการ ดังนี้

- 1) ทรัพย์สินที่ยึดไว้ ถ้าพนักงานอัยการสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดีหรือศาล ไม่พิพากษาให้รับและผู้เป็นเจ้าของหรือผู้ครอบครองมิได้ขอรับคืนภายใน 2 ปี นับแต่วันที่มีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดีหรือวันที่ศาลพิพากษาถึงที่สุด แล้วแต่กรณี ให้ตกเป็นของแผ่นดิน

- 2) ทรัพย์สินที่ยึดไว้ ถ้าในขณะที่ยึดไม่ปรากฏตัวเจ้าของหรือผู้ครอบครอง และไม่มีผู้ใดมาแสดงตนเป็นเจ้าของเพื่อขอรับคืนภายใน 2 ปี นับแต่วันยึด ให้ตกเป็นของแผ่นดิน

- 3) ทรัพย์สินที่อายัดไว้ ถ้าพนักงานอัยการสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดีหรือศาล ไม่พิพากษาให้รับ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ถอนการอายัดทรัพย์สินนั้นโดยไม่ชักช้า

- 4) หากผู้ต้องหาหรือจำเลยรายใดถึงแก่ความตาย ให้ทรัพย์สินที่ยึดหรือ อายัดไว้ตกเป็นของแผ่นดิน เว้นแต่ภายใน 2 ปี นับแต่วันที่ผู้ต้องหาหรือจำเลย รายนั้นถึงแก่ความตาย และทายาทของผู้ต้องหาหรือจำเลยรายนั้นสามารถพิสูจน์ ได้ว่าทรัพย์สินนั้นไม่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ให้คืน ทรัพย์สินนั้นให้แก่ทายาทของผู้ต้องหาหรือจำเลยรายนั้น

ทั้งนี้ ทรัพย์สินที่ยึดไว้ มีสภาพเป็นของสดของเสียได้ หรือในกรณีที่การ เก็บรักษาไว้จะเป็นการเสี่ยงต่อความเสียหาย หรือจะเสียค่าใช้จ่ายในการเก็บ รักษาเกินค่าแห่งสิ่งของนั้น หรือจะเป็นภาระแก่ทางราชการมากกว่าการนำไปใช้ ประโยชน์อย่างอื่น ให้ดำเนินการตามควรแก่กรณีตามวิธีการที่อธิบดีกำหนดก็ได้ และอาจขายทอดตลาดหรือขายโดยวิธีอื่นตามที่อธิบดีกำหนดโดยให้พนักงาน เจ้าหน้าที่ดำเนินการดังกล่าว เงินที่ขายได้เมื่อหักค่าใช้จ่ายและค่าภาระที่เกี่ยวข้อง แล้วเหลือเงินจำนวนสุทธิเท่าใดให้ยึดเงินนั้นไว้แทน (มาตรา 70)

- ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีคำสั่งลงโทษปรับทางปกครองตามอัตราหลักเกณฑ์ และวิธีการที่คณะกรรมการนโยบายป่าชุมชนประกาศกำหนด และในการกำหนดอัตราโทษปรับทางปกครอง ต้องคำนึงถึงพฤติการณ์แห่งการกระทำ ความเสียหายที่เกิดจากการกระทำนั้น ตลอดจนความหนักเบาของโทษที่จะใช้กับผู้ถูกลงโทษ (มาตรา 92)

- ในกรณีที่ผู้ถูกลงโทษปรับทางปกครองไม่ชำระค่าปรับทางปกครอง ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจฟ้องคดีต่อศาลที่มีเขตอำนาจในการพิจารณาคดีอาญาเพื่อบังคับชำระค่าปรับทางปกครอง ในกรณีนี้ ถ้าศาลพิพากษาให้ชำระค่าปรับทางปกครอง หากผู้นั้นไม่ชำระค่าปรับทางปกครองภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ศาลมีคำพิพากษา ให้ยึดทรัพย์สินของผู้นั้นเพื่อชดใช้แทนค่าปรับทางปกครอง แต่มิให้นำมาตรการกักขังแทนค่าปรับมาใช้แก่ผู้นั้น และในกรณีที่ผู้นั้นไม่มีทรัพย์สินให้ยึดหรือทรัพย์สินที่ยึดไม่เพียงพอแก่ค่าปรับทางปกครอง ให้ศาลกำหนดมาตรการให้ผู้นั้นบำเพ็ญประโยชน์สาธารณะหรือมาตรการอื่นตามที่ศาลเห็นสมควร (มาตรา 93)

เจ้าหน้าที่ป่าชุมชน (ภาครัฐ)

- เจ้าหน้าที่ป่าชุมชน (ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ) คือผู้ซึ่งคณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัดแต่งตั้งจากเจ้าหน้าที่ของกรมป่าไม้หรือหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง ให้เป็นเจ้าหน้าที่ป่าชุมชน เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ (มาตรา 4 และมาตรา 27)

มีหน้าที่ ดังนี้

- กระทำการใด ๆ ตามแผนจัดการป่าชุมชนที่ได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัด (มาตรา 63 (2))

- ในการปฏิบัติหน้าที่ให้เจ้าหน้าที่ป่าชุมชนแสดงบัตรประจำตัวต่อบุคคลที่เกี่ยวข้อง (มาตรา 71)

- แนะนำ ให้ความรู้ และสร้างจิตสำนึกแก่บุคคลในชุมชนและบุคคลที่อยู่รอบพื้นที่ป่าชุมชน ในการดูแลรักษาและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพในป่าชุมชน รวมทั้งรักษาภูมิปัญญาท้องถิ่น ขนบธรรมเนียม และวัฒนธรรมประเพณีในท้องถิ่น (มาตรา 64)

- สนับสนุนการดำเนินงานของคณะกรรมการจัดการป่าชุมชนให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ (มาตรา 64)

- ป้องกันหรือบรรเทาความเสียหายแก่ป่าชุมชน (มาตรา 64)

- รายงานคณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัด เมื่อปรากฏว่ามีกรณีจะต้องเพิกถอนป่าชุมชนทั้งหมด หรือบางส่วน (มาตรา 64)

- ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้เจ้าหน้าที่ป่าชุมชนเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา (มาตรา 72)

มีอำนาจในการพิจารณา ดังนี้

- ตรวจสอบพื้นที่ และตรวจตราดูแลการดำเนินการใช้ประโยชน์จากผลผลิตและบริการป่าชุมชนของสมาชิกป่าชุมชนและบุคคลที่มีใช้สมาชิกป่าชุมชน และการดำเนินกิจการต่าง ๆ ในป่าชุมชน (มาตรา 64)

- ในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ป่าชุมชนตามมาตรา 64 หากพบว่า มีผู้กระทำการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ ระเบียบของคณะกรรมการนโยบายหรือข้อบังคับของคณะกรรมการจัดการป่าชุมชน และไม่อาจเรียกประชุมคณะกรรมการจัดการป่าชุมชนได้ทัน ให้มีอำนาจสั่งให้ผู้นั้นกระทำการหรืองดเว้นการกระทำใด ๆ ในป่าชุมชนได้ หากผู้นั้นไม่ปฏิบัติตามคำสั่ง ให้มีอำนาจสั่งให้ผู้นั้นออกจากป่าชุมชน และให้รายงานคณะกรรมการจัดการป่าชุมชนและคณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัดทราบโดยมิชักช้า (มาตรา 65)

- หากต้องการศึกษา ค้นคว้า วิจัย หรือสำรวจทางวิชาการภายในป่าชุมชนของกรมป่าไม้ กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง คณะกรรมการจัดการป่าชุมชน เจ้าหน้าที่ป่าชุมชน และพนักงานเจ้าหน้าที่ ต้องดำเนินการแจ้งให้คณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัดทราบ และต้องรายงานผลการศึกษาดังกล่าวให้คณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัดด้วย (มาตรา 66)

ทั้งนี้ หากคณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัดพบว่า คณะกรรมการจัดการป่าชุมชน กรรมการจัดการป่าชุมชน สมาชิกป่าชุมชน หรือเจ้าหน้าที่ป่าชุมชน กระทำการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ ระเบียบของคณะกรรมการนโยบายป่าชุมชน หรือข้อบังคับของคณะกรรมการจัดการป่าชุมชน คณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัดมีอำนาจสั่งการให้คณะกรรมการจัดการป่าชุมชน กรรมการจัดการป่าชุมชน สมาชิกป่าชุมชน หรือเจ้าหน้าที่ป่าชุมชน ดังกล่าว กระทำการหรืองดเว้นการกระทำใด ๆ ตามความเหมาะสม (มาตรา 74)

การพ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ป่าชุมชน

- เจ้าหน้าที่ป่าชุมชนพ้นจากตำแหน่ง เมื่อ (มาตรา 29)
 - 1) ตาย
 - 2) ลาออก กรณีเจ้าหน้าที่ป่าชุมชนซึ่งแต่งตั้งจากสมาชิกป่าชุมชน
 - 3) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 28
- การถอดถอนเจ้าหน้าที่ป่าชุมชนตามมาตรา 26 (4) ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์
 - 1) เมื่อเจ้าหน้าที่ป่าชุมชนไม่ปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา 64
 - 2) เมื่อเจ้าหน้าที่ป่าชุมชนฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้หรือระเบียบหรือข้อบังคับที่ออกตามพระราชบัญญัตินี้

บทบาทหน้าที่ภาคประชาชน

เจ้าหน้าที่ป่าชุมชน (ภาคประชาชน)

- เจ้าหน้าที่ป่าชุมชน (ซึ่งเป็นภาคประชาชน) คือผู้ซึ่งคณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัดแต่งตั้งจากสมาชิกป่าชุมชนที่มีอายุไม่ต่ำกว่า 20 ปี และมีคุณสมบัติ และไม่มีลักษณะต้องห้ามตามระเบียบที่คณะกรรมการนโยบายป่าชุมชนกำหนดตามมาตรา 28 ซึ่งได้รับการเสนอชื่อโดยคณะกรรมการจัดการป่าชุมชนให้เป็นเจ้าหน้าที่ป่าชุมชน เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ (มาตรา 4 และมาตรา 27)

มีหน้าที่ ดังนี้

- กระทำการใด ๆ ตามแผนจัดการป่าชุมชนที่ได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัด (มาตรา 63 (2))

- ในการปฏิบัติหน้าที่ให้เจ้าหน้าที่ป่าชุมชนแสดงบัตรประจำตัวต่อบุคคลที่เกี่ยวข้อง (มาตรา 71)

- แนะนำ ให้ความรู้ และสร้างจิตสำนึกแก่บุคคลในชุมชนและบุคคลที่อยู่รอบพื้นที่ป่าชุมชน ในการดูแลรักษาและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพในป่าชุมชน รวมทั้งรักษาภูมิปัญญาท้องถิ่น ขนบธรรมเนียม และวัฒนธรรมประเพณีในท้องถิ่น (มาตรา 64)

- สนับสนุนการดำเนินงานของคณะกรรมการจัดการป่าชุมชนให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ (มาตรา 64)

- ป้องกันหรือบรรเทาความเสียหายแก่ป่าชุมชน (มาตรา 64)

- รายงานคณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัด เมื่อปรากฏว่ามีกรณีจะต้องเพิกถอนป่าชุมชนทั้งหมด หรือบางส่วน (มาตรา 64)

- ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้เจ้าหน้าที่ป่าชุมชนเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา (มาตรา 72)

มีอำนาจในการพิจารณา ดังนี้

- ตรวจสอบพื้นที่ และตรวจตราดูแลการดำเนินการใช้ประโยชน์จากผลผลิตและบริการป่าชุมชนของสมาชิกป่าชุมชนและบุคคลที่มีใช้สมาชิกป่าชุมชน และการดำเนินกิจการต่าง ๆ ในป่าชุมชน (มาตรา 64)

- ในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ป่าชุมชนตามมาตรา 64 หากพบว่า มีผู้กระทำการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ ระเบียบของคณะกรรมการนโยบายหรือข้อบังคับของคณะกรรมการจัดการป่าชุมชน และไม่อาจเรียกประชุมคณะกรรมการจัดการป่าชุมชนได้ทัน ให้มีอำนาจสั่งให้ผู้นั้นกระทำการหรืองดเว้นการกระทำใด ๆ ในป่าชุมชนได้ หากผู้นั้นไม่ปฏิบัติตามคำสั่ง ให้มีอำนาจสั่งให้ผู้นั้นออกจากป่าชุมชน และให้รายงานคณะกรรมการจัดการป่าชุมชนและคณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัดทราบโดยมิชักช้า (มาตรา 65)

- หากต้องการศึกษา ค้นคว้า วิจัย หรือสำรวจทางวิชาการภายในป่าชุมชนของกรมป่าไม้ กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง คณะกรรมการจัดการป่าชุมชน เจ้าหน้าที่ป่าชุมชน และพนักงานเจ้าหน้าที่ ต้องดำเนินการแจ้งให้คณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัดทราบ และต้องรายงานผลการศึกษาดังกล่าวให้คณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัดด้วย (มาตรา 66)

ทั้งนี้ หากคณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัดพบว่า คณะกรรมการจัดการป่าชุมชน กรรมการจัดการป่าชุมชน สมาชิกป่าชุมชน หรือเจ้าหน้าที่ป่าชุมชน กระทำการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ ระเบียบของคณะกรรมการนโยบายป่าชุมชน หรือข้อบังคับของคณะกรรมการจัดการป่าชุมชน คณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัดมีอำนาจสั่งการให้คณะกรรมการจัดการป่าชุมชน กรรมการจัดการป่าชุมชน สมาชิกป่าชุมชน หรือเจ้าหน้าที่ป่าชุมชน ดังกล่าว กระทำการหรืองดเว้นการกระทำใด ๆ ตามความเหมาะสม (มาตรา 74)

การพ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ป่าชุมชน

- เจ้าหน้าที่ป่าชุมชนพ้นจากตำแหน่ง เมื่อ (มาตรา 29)

- 1) ตาย
- 2) ลาออก กรณีเจ้าหน้าที่ป่าชุมชนซึ่งแต่งตั้งจากสมาชิกป่าชุมชน
- 3) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 28

● การถอดถอนเจ้าหน้าที่ป่าชุมชนตามมาตรา 26 (4) ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์

- 1) เมื่อเจ้าหน้าที่ป่าชุมชนไม่ปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา 64
- 2) เมื่อเจ้าหน้าที่ป่าชุมชนฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้หรือระเบียบหรือข้อบังคับที่ออกตามพระราชบัญญัตินี้

สมาชิกป่าชุมชน

สมาชิกป่าชุมชน หมายถึง

- ผู้มีรายชื่ออยู่ในบัญชีคำขอจัดตั้งป่าชุมชนตามมาตรา 33 (2) เป็นสมาชิกป่าชุมชน (มาตรา 42)

- สมาชิกป่าชุมชน ภายในป่าชุมชนที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายป่าไม้ ป่าสงวนแห่งชาติ และยังมีอายุโครงการก่อนที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ตามมาตรา 99 และป่าชุมชนที่จัดตั้งในพื้นที่อื่นของรัฐยังมีอายุโครงการก่อนที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ตามมาตรา 100 เป็นสมาชิกป่าชุมชน ตามมาตรา 42 แห่งพระราชบัญญัตินี้

มีหน้าที่ ดังนี้

- ร่วมมือกับทางราชการในการดูแลรักษาป่าชุมชน สัตว์ป่า และทรัพยากรธรรมชาติในป่าชุมชน (มาตรา 45)
- ร่วมมือกับคณะกรรมการจัดการป่าชุมชนในการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติในป่าชุมชน (มาตรา 45)
- ร่วมมือกับพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ต้องจัดให้มีหลักเขต ป้าย หรือเครื่องหมายอื่น แสดงแนวเขตป่าชุมชน บริเวณเพื่อการอนุรักษ์ และบริเวณเพื่อการใช้ประโยชน์ไว้โดยรอบ เพื่อให้ประชาชนเห็นได้ว่าเป็นเขตป่าชุมชน (มาตรา 49)
- สมาชิกป่าชุมชนต้องปฏิบัติตามระเบียบของคณะกรรมการนโยบายป่าชุมชน ข้อบังคับของคณะกรรมการจัดการป่าชุมชน และแผนจัดการป่าชุมชน (มาตรา 45)

มีสิทธิในการใช้ประโยชน์จากผลผลิตและบริการจากป่าชุมชน ดังนี้

- สมาชิกป่าชุมชนมีสิทธิเข้าป่าชุมชนเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ และมีสิทธิใช้ประโยชน์จากผลผลิตและบริการป่าชุมชน โดยต้องสอดคล้องกับแผนจัดการป่าชุมชนที่คณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัดอนุมัติ สามารถดำเนินการได้ ดังต่อไปนี้ (มาตรา 51)

- การเก็บหาของป่าในป่าชุมชน
- การใช้ประโยชน์จากไม้ให้ทำได้ในบริเวณเพื่อการใช้ประโยชน์ โดยต้องไม่ใช้ประโยชน์จากไม้ทรงคุณค่าที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ และให้ทำได้ตามความจำเป็นเพียงเฉพาะเพื่อใช้สอยในครัวเรือนของสมาชิกป่าชุมชน หรือใช้ในกิจกรรมสาธารณะภายในชุมชนนั้น

- การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติอื่นในป่าชุมชน ให้ทำได้ตามความจำเป็นต่อการอุปโภคบริโภคในครัวเรือนของสมาชิกป่าชุมชน หรือใช้ในกิจกรรมสาธารณะภายในชุมชนนั้น

- การใช้ประโยชน์จากผลผลิตและบริการป่าชุมชน ต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขตามระเบียบที่คณะกรรมการนโยบายกำหนด โดยระเบียบจะกำหนดการใช้ประโยชน์และกำหนดข้อห้ามจากการใช้ประโยชน์จากผลผลิตและบริการป่าชุมชนชนิดหรือประเภทใด โดยต้องได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากคณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัดด้วยก็ได้

- สมาชิกป่าชุมชนและคณะกรรมการจัดการป่าชุมชน อาจใช้ประโยชน์จากป่าชุมชนเพื่อส่งเสริมการศึกษาเรียนรู้และสร้างจิตสำนึกเกี่ยวกับการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในป่าชุมชน รวมทั้งการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์โดยชุมชนได้ ทั้งนี้ ภายใต้แผนจัดการป่าชุมชนที่ได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัด (มาตรา 51)

- สมาชิกป่าชุมชนและคณะกรรมการจัดการป่าชุมชน มีความจำเป็นต้องใช้ประโยชน์จากไม้ที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติในป่าชุมชนเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนเสียหายอันเนื่องมาจากประสบเหตุภัยพิบัติสาธารณะหรือมีเหตุจำเป็นเพื่อช่วยเหลือราษฎรเป็นกรณีพิเศษ ต้องได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากคณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัด (มาตรา 52)

การพ้นจากการเป็นสมาชิกป่าชุมชน

- ขาดคุณสมบัติ และมีลักษณะต้องห้ามของการเป็นสมาชิกป่าชุมชนตามระเบียบที่คณะกรรมการนโยบายป่าชุมชนกำหนด (มาตรา 42)

- สมาชิกป่าชุมชนที่ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ คณะกรรมการจัดการป่าชุมชนจำนวนไม่น้อยกว่าสามในสี่ของคณะกรรมการจัดการป่าชุมชนทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ อาจมีมติให้สมาชิกป่าชุมชนผู้นั้นพ้นจากการเป็นสมาชิกป่าชุมชน (มาตรา 45)

เครือข่ายป่าชุมชน

เครือข่ายป่าชุมชน หมายถึง การรวมตัวกันของคณะกรรมการจัดการป่าชุมชน หรือสมาชิกป่าชุมชนของป่าชุมชนต่าง ๆ โดยมีเป้าหมายร่วมกัน เพื่อเรียนรู้ สร้างความเข้าใจ แลกเปลี่ยนประสบการณ์ เพื่อนำไปสู่การจัดการป่าชุมชนร่วมกันอย่างยั่งยืน และได้มีการจดทะเบียนเครือข่ายป่าชุมชนต่อกรมป่าไม้ (มาตรา 4)

มีหน้าที่ ดังนี้

- ร่วมกันเรียนรู้ สร้างความเข้าใจ แลกเปลี่ยนประสบการณ์ เพื่อนำไปสู่การจัดการป่าชุมชนร่วมกันอย่างยั่งยืน
- คัดเลือกประธานเครือข่ายป่าชุมชน เพื่อร่วมเป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการนโยบายป่าชุมชน (มาตรา 9 และมาตรา 12) โดยมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ 3 ปี และอาจได้รับการแต่งตั้งอีกได้ แต่จะดำรงตำแหน่งเกินสองวาระติดต่อกันมิได้ (มาตรา 13)
- คัดเลือกประธานเครือข่ายป่าชุมชน เพื่อร่วมเป็นกรรมการในคณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัด (มาตรา 23)

มีอำนาจในการพิจารณา ดังนี้

- ตัวแทนประธานเครือข่ายป่าชุมชนระดับจังหวัด 4 ภาค เป็นคณะกรรมการนโยบายป่าชุมชน และมีอำนาจหน้าที่เป็นไปตามคณะกรรมการนโยบายป่าชุมชน (มาตรา 16)
- ประธานเครือข่ายป่าชุมชนระดับจังหวัดมีอำนาจหน้าที่เป็นไปตามคณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัด (มาตรา 26)

การพ้นจากการเป็นคณะกรรมการนโยบายป่าชุมชน

- กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากการเป็นคณะกรรมการนโยบายป่าชุมชน ดังนี้
 - ขาดคุณสมบัติและมีลักษณะต้องห้าม (มาตรา 10)
 - ตาย ลาออก ประธานกรรมการให้ออกเพราะบกพร่องต่อหน้าที่ มีความประพฤติเสื่อมเสียหรือหย่อนความสามารถ (มาตรา 15)

บทบาทหน้าที่องค์กรภาคประชาสังคม

องค์กรภาคประชาสังคม

องค์กรภาคประชาสังคม หมายถึง

- องค์กรที่ได้จดทะเบียนเป็นนิติบุคคลที่มีวัตถุประสงค์ด้านการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ
 - องค์กรอื่นที่ไม่ได้เป็นนิติบุคคลแต่มีผลงานด้านคุ้มครองสิ่งแวดล้อมและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติอย่างต่อเนื่องเป็นที่ประจักษ์ หรือมีผลงานที่ผ่านมาไม่น้อยกว่า 3 ผลงาน
- ทั้งนี้ โดยมีได้มีการหาผลกำไรหรือรายได้มาแบ่งปันกัน และได้มีการจัดตั้งเป็นองค์กรภาคประชาสังคมต่อกรมป่าไม้

มีหน้าที่ ดังนี้

- ร่วมเป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการนโยบายป่าชุมชน (มาตรา 9) มีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ 3 ปี และอาจได้รับการแต่งตั้งอีกได้ แต่จะดำรงตำแหน่งเกินสองวาระติดต่อกันมิได้ (มาตรา 13)
- ร่วมเป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัด (มาตรา 23) มีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ 3 ปี และอาจได้รับการแต่งตั้งอีกได้ แต่จะดำรงตำแหน่งเกินสองวาระติดต่อกันมิได้ (มาตรา 13)

มีอำนาจในการพิจารณา ดังนี้

- ผู้ทรงคุณวุฒิกลุ่มองค์กรภาคประชาสังคม ไม่เกิน 2 ท่าน มีอำนาจหน้าที่เป็นไปตามคณะกรรมการนโยบายป่าชุมชน (มาตรา 16)
- ผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัด ไม่เกิน 2 ท่าน มีอำนาจหน้าที่เป็นไปตามคณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัด (มาตรา 26)

การพ้นจากการเป็นคณะกรรมการนโยบายป่าชุมชนและคณะกรรมการป่าชุมชน ประจำจังหวัด

● กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิการพ้นจากการเป็นคณะกรรมการนโยบาย
ป่าชุมชน ดังนี้

- ขาดคุณสมบัติและมีลักษณะต้องห้าม (มาตรา 10)
- ตาย ลาออก ปรธานกรรมการให้ออกเพราะบกพร่องต่อหน้าที่
มีความประพฤติเสื่อมเสียหรือหย่อนความสามารถ (มาตรา 15)

คำถาม - คำตอบ

การประชุมคลินิกป่าชุมชน เมื่อวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2563
ณ ห้องประชุมสำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ 7 สาขาอุบลราชธานี
ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี

คำถาม

การพิจารณา ควบคุมตรวจสอบ การอนุญาตตัดไม้ การใช้ประโยชน์จากไม้ในบริเวณเพื่อการใช้ประโยชน์ เพื่อการใช้สอยในครัวเรือน หรือเพื่อกิจกรรมสาธารณะ มีวิธีการอย่างไรและใครเป็นผู้มีอำนาจในการพิจารณา ตรวจสอบ ควบคุม ดูแล

คำตอบ

ตามมาตรา 50 แห่งพระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ. 2562 วรรคสอง ได้กำหนด วิธีการ เงื่อนไขและข้อห้ามในการใช้ประโยชน์จากไม้ และให้คณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัดเป็นผู้พิจารณา ตรวจสอบ ควบคุม ดูแล

คำถาม

กรณีผู้กระทำความผิดตามมาตรา 58 แห่งพระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ.2562 การฟ้องเรียกค่าสินไหมอันเกิดจากความเสียหายที่มีต่อทรัพยากรป่าไม้และมูลค่าของทรัพยากรธรรมชาติ การประเมินมูลค่าความเสียหายจะดำเนินการอย่างไร

คำตอบ

กรมป่าไม้จะมีหนังสือสั่งการให้ประเมินมูลค่าความเสียหายในทำนองเดียวกันกับกรณีการบุกรุกทำลายป่าไม้และป่าสงวนแห่งชาติ

คำถาม

เจ้าหน้าที่อื่นที่มีใช้พนักงานเจ้าหน้าที่ของรัฐสามารถดำเนินการรังวัดได้หรือไม่การรังวัดมีความละเอียดในการสำรวจรังวัดพื้นที่ป่าชุมชนเท่าใด และใช้อัตราส่วนอื่นนอกเหนือ 1:4,000 ได้หรือไม่

คำตอบ

- การรังวัดพื้นที่ที่ขอจัดตั้งป่าชุมชนให้เป็นไปตามระเบียบกรมป่าไม้ว่าด้วยการจัดทำแผนที่แสดงแนวเขตป่าชุมชน เมื่อมีการประกาศใช้ (มาตรา 35)
- เจ้าหน้าที่อื่น สามารถเข้ามารังวัดได้ ตามคำนิยาม “เจ้าหน้าที่รังวัด” หมายความว่า เจ้าหน้าที่สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้แห่งท้องที่ซึ่งมีความรู้ความสามารถหรือคุณวุฒิด้านการรังวัดหรือการจัดทำแนวเขต หรือเจ้าหน้าที่กรมป่าไม้ที่ผ่านการอบรมหลักสูตรด้านการสำรวจรังวัดและทำแผนที่ เจ้าหน้าที่กรมป่าไม้ซึ่งมีประสบการณ์และสามารถทำงานด้านการสำรวจรังวัดและทำแผนที่ เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานราชการอื่นและเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งมีคุณวุฒิด้านการรังวัดหรือการจัดทำแนวเขต และให้หมายความรวมถึงบุคคลหรือนิติบุคคลที่ได้รับใบอนุญาตเป็นช่างรังวัดเอกชนตามกฎหมายว่าด้วยช่างรังวัดเอกชน ซึ่งอธิบดีกรมป่าไม้มอบหมายให้มีหน้าที่รังวัดที่ดินที่จะนำมาจัดตั้งเป็นป่าชุมชนหรือขยายเขตป่าชุมชน

คำถาม

กรณีป่าชุมชน ตามกฎหมายว่าด้วยป่าไม้ ตามมาตรา 17 แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช 2484 หรือตามกฎหมายว่าด้วยป่าสงวน มาตรา 19 แห่งพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507 และยังมีอายุโครงการให้ถือว่าเป็นป่าชุมชนตามมาตรา 99 และ 100 แห่งพระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ. 2562 อาจทำให้แนวเขตป่าชุมชนมีความคลาดเคลื่อน ควรประกาศแนวเขตที่ถูกต้องในราชกิจจานุเบกษาหรือไม่ เพื่อประโยชน์ในการบังคับใช้กฎหมายและเพื่อป้องกันหากมีการบุกรุกหรือกระทำความผิดในพื้นที่โครงการป่าชุมชน

คำตอบ

กรมป่าไม้จะให้มีการตรวจสอบยืนยันขอบเขตป่าชุมชนตามมาตรา 99 และมาตรา 100 แห่งพระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ. 2562 อีกครั้งหนึ่งเมื่อมีการตรวจสอบถูกต้องแล้ว ให้เสนอแผนที่ดังกล่าวพร้อมแผนจัดการป่าชุมชนผ่านคณะกรรมการจัดการป่าชุมชนประจำจังหวัด

คำถาม - คำตอบ

การประชุมคลินิกป้าชุมชน เมื่อวันที่ 13 มีนาคม 2563
ณ ห้องประชุมสำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ 7 (ขอนแก่น)
ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

คำถาม

ป้าชุมชนหลายแห่งที่อยู่ในโครงการเดียวกัน และตั้งอยู่ในพื้นที่อำเภอ 2 อำเภอ มีวิธีการกำหนดจำนวนคณะกรรมการป้าชุมชนประจำจังหวัด อย่างไร

คำตอบ

ตามมาตรา 23 แห่งพระราชบัญญัติป้าชุมชน พ.ศ. 2562 ให้มีคณะกรรมการป้าชุมชนประจำจังหวัด ในจังหวัดที่มีคำขอจัดตั้งป้าชุมชน หรือมีการจัดตั้งป้าชุมชนประจำจังหวัดละ 1 คณะ

คำถาม

งบประมาณจังหวัดผู้ว่าราชการจังหวัดให้สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด เป็นผู้ดูแลจัดการด้านงบประมาณ การนำงบประมาณ มาใช้จ่ายส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการป้าชุมชน จะต้องมีการประชุมคณะกรรมการป้าชุมชนประจำจังหวัด หรือไม่

คำตอบ

การนำงบประมาณให้แก่บุคคลในป้าชุมชน มาดูแลรักษา บำรุงฟื้นฟู โดยอาศัยอำนาจตามมาตรา 44 (3) และมาตรา 63 (2) เป็นการกระทำของพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อประโยชน์ในการบำรุง รักษา และป้องกันบรรเทาความเสียหายแก่ป้าชุมชนหรือเป็นการกระทำของกรรมการจัดการป้าชุมชน เจ้าหน้าที่ป้าชุมชน สมาชิกป้าชุมชน ตามแผนจัดการป้าชุมชน ที่ได้รับการอนุมัติจากคณะกรรมการป้าชุมชนประจำจังหวัดสามารถกระทำได้ ทั้งนี้ต้องดำเนินการให้เป็นไปตามระเบียบคณะกรรมการนโยบายป้าชุมชน ตามมาตรา 18 ด้วย

คำถาม

กรณีเจ้าหน้าที่ป่าชุมชน สามารถแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ จากสำนักงาน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด เป็นเจ้าหน้าที่ป่าชุมชน ได้หรือไม่

คำตอบ

สามารถแต่งตั้งได้ ซึ่งเป็นไปตามมาตรา 27 วรรค 3 คณะกรรมการ ป่าชุมชนประจำจังหวัดจะแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ของกรมป่าไม้ หรือ หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง ซึ่งปฏิบัติงานในพื้นที่ครอบคลุมท้องที่ อันเป็นที่ตั้งของป่าชุมชน เป็นเจ้าหน้าที่ป่าชุมชนด้วยก็ได้

คำถาม

กิจกรรมเครือข่ายจังหวัดมหาสารคาม มีการจัดประชุมเครือข่าย ระดับอำเภอแล้ว มีการคัดเลือกประธาน รองประธานเป็นที่ เรียบร้อยแล้ว แต่ไม่ได้มีการจดยางงานการประชุมเครือข่ายป่าชุมชน ระดับจังหวัด กรณีดังกล่าวสามารถจัดแจ้งเครือข่ายป่าชุมชนระดับ จังหวัดได้หรือไม่

คำตอบ

ข้อ 12 ตามระเบียบกรมป่าไม้ ว่าด้วยการจัดแจ้งเป็นเครือข่ายป่าชุมชน ระดับจังหวัด พ.ศ. 2562 กรณีนี้แม้ไม่ได้มีรายงานการประชุม ก็สามารถให้สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้แห่งท้องที่ มีหนังสือรับรอง การเป็นคณะกรรมการเครือข่ายป่าชุมชนระดับจังหวัดได้

คำถาม

ป่าชุมชนเดิม ตามมาตรา 99 และตามมาตรา 100 ที่ยังมีอายุโครงการ อยู่ สามารถเข้าประกวดโครงการอนุรักษ์ป่า ป่ารักชุมชน ได้หรือไม่

คำตอบ

สามารถประกวดได้ เนื่องจากเป็นป่าชุมชนตามพระราชบัญญัติ ป่าชุมชน พ.ศ. 2562 แล้ว

คำถาม

แผนที่ป่าชุมชน ตามมาตรา 99 และ 100 การจัดทำแผนที่ต้องกันแนวเขตพื้นที่อื่น ๆ ของรัฐออกหรือไม่

คำตอบ

การจัดทำแผนที่แนวเขตป่าชุมชนตามมาตรา 99 และ 100 ต้องมีการรังวัด กันแนวเขตพื้นที่อื่นๆ เช่น เขตป่าอนุรักษ์ตามกฎหมาย พื้นที่ที่มีภาวะผูกพัน พื้นที่กรรมสิทธิ์ เป็นต้น ออกจากพื้นที่ป่าชุมชน เพื่อป้องกันการทับซ้อน โดยมีคณะกรรมการกลั่นกรอง เพื่อตรวจสอบแผนที่ให้ถูกต้อง

คำถาม

การจัดตั้งป่าชุมชน มีการกำหนดบริเวณพื้นที่เพื่อการใช้ประโยชน์ และบริเวณพื้นที่เพื่อการอนุรักษ์ อย่างไร และในการกำหนดสัดส่วน จะมีการกำหนดอย่างไร

คำตอบ

- การกำหนดบริเวณพื้นที่ มีการกำหนดไว้ในร่างระเบียบคณะกรรมการนโยบายป่าชุมชน ว่าด้วยการกำหนดขนาดของพื้นที่ป่าชุมชน และสัดส่วนการใช้ประโยชน์ภายในพื้นที่ป่าชุมชน พ.ศ. โดยพื้นที่ป่าชุมชนมีการกำหนดสัดส่วนบริเวณพื้นที่เพื่อการใช้ประโยชน์และบริเวณพื้นที่เพื่อการอนุรักษ์ บริเวณพื้นที่เพื่อการใช้ประโยชน์ สามารถใช้ประโยชน์จากไม้ที่ปลูกขึ้นเองได้ แต่ไม่สามารถใช้ไม้ทรงคุณค่าที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติได้
- การกำหนดสัดส่วนต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัด

คำถาม

ก่อนจะมีแผนจัดการป่าชุมชนตามพระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ. 2562 มีการใช้แผนตามแบบโครงการป่าชุมชน (ป.ช.ช. 3) ซึ่งกิจกรรมบางอย่างของป่าชุมชนไม่ได้กำหนดไว้ใน ป.ช.ช. 3 กรณีนี้สามารถแก้ไขแบบ ป.ช.ช. 3 เพื่อกำหนดกิจกรรมภายในป่าชุมชนเพิ่มเติมได้หรือไม่

คำตอบ

ตามโครงการป่าชุมชนเดิม (ปชช. 3) ได้กำหนดกิจกรรมและแผนงานไว้ซึ่งตามมาตรา 99 และตามมาตรา 100 แห่งพระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ. 2562 ให้ถือว่าการดำเนินการเกี่ยวกับป่าชุมชนตามโครงการดังกล่าว เป็นการดำเนินการตามแผนจัดการป่าชุมชนตามพระราชบัญญัตินี้ไปพลางก่อน จนกว่าจะมีการจัดทำแผนจัดการป่าชุมชนตามมาตรา 102 ต่อไป

คำถาม - คำตอบ

การประชุมคลินิกป่าชุมชน เมื่อวันที่ 17 มีนาคม 2563
ณ ห้องประชุมอาคารอเนกประสงค์เทศบาลเมืองแสนสุข
ตำบลแสนสุข อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี

คำถาม

ถ้าเกิดการบุกรุกในพื้นที่ป่าชุมชนหรือกระทำความผิด มาตรา 63 (2) จะสามารถฟ้องร้องกล่าวโทษ ตามกฎหมายใด

คำตอบ

พื้นที่ใดที่เป็นป่าชุมชน มีการกำหนดตามมาตรา 7 ของ พ.ร.บ.ป่าชุมชน พ.ศ. 2562 ไม่นำกฎหมายป่าไม้และกฎหมายป่าสงวนมาใช้บังคับ กรณีมีคดีหรือเกิดการบุกรุกให้นำ พ.ร.บ.ป่าชุมชน พ.ศ. 2562 มาใช้บังคับเท่านั้น

คำถาม

กรณีจังหวัดที่ไม่มีป่าชุมชน เช่น จ. สมุทรปราการ จะต้องมีการแต่งตั้งคณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัด หรือไม่แต่งตั้งอย่างไร

คำตอบ

กรณีจังหวัดที่ไม่มีป่าชุมชน หรือไม่มีการยื่นคำขอจัดตั้งป่าชุมชน ก็ไม่มีความจำเป็นต้องแต่งตั้งคณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัด และไม่ต้องมีการจัดประชุม แต่ถ้าหากมีการยื่นคำขอจัดตั้งป่าชุมชน ต้องดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัดเพื่อให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด

คำถาม

การจัดตั้งป่าชุมชน ต้องไม่เป็นพื้นที่ที่กรมป่าไม้ใช้หรือจัดการคืออะไร

คำตอบ

การจัดตั้งป่าชุมชนไม่สามารถนำพื้นที่ดังต่อไปนี้มาจัดตั้งได้ ได้แก่ พื้นที่ที่กรมป่าไม้ที่มีภาระผูกพัน เช่น พื้นที่สวนป่าที่ยังคงมีงบประมาณบำรุงรักษาอยู่ พื้นที่ที่มีการอนุญาตให้หน่วยงานอื่นเข้าใช้ประโยชน์

คำถาม

จำนวนเนื้อที่ของป่าชุมชน ตามมาตรา 99 และมาตรา 100 แห่งพระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ. 2562 ที่มีความคลาดเคลื่อนหากมีการประกาศในราชกิจจานุเบกษาอาจทำให้ได้ข้อมูลที่ไม่ถูกต้อง

คำตอบ

ในเริ่มแรกจะกำหนดให้มีการประกาศรายชื่อป่าชุมชน และรายละเอียดให้เป็นไปตามแบบ ป.ช.ช. 3 โดยไม่นำเนื้อที่ไปประกาศราชกิจจานุเบกษา แต่จะกำหนดเนื้อที่ป่าชุมชนตามมาตรา 99 และมาตรา 100 ในกฎหมายอนุบัญญัติ เรื่องการจัดทำแผนการจัดการป่าชุมชน โดยกำหนดพื้นที่ให้เป็นไปตามข้อเท็จจริง

คำถาม

พื้นที่สวนป่าที่หมดงบประมาณไปแล้ว สามารถนำพื้นที่มาจัดตั้งเป็นป่าชุมชนได้หรือไม่

คำตอบ

การนำมาพื้นที่สวนป่าหรือพื้นที่ปลูกป่าหรือโครงการฟื้นฟูป่าของรัฐที่พ้นอายุการบำรุงรักษามาจัดตั้งเป็นป่าชุมชนได้ แต่ต้องกำหนดเป็นบริเวณเพื่อการอนุรักษ์เท่านั้น ซึ่งจะต้องเป็นไปตามระเบียบคณะกรรมการ นโยบายป่าชุมชน ว่าด้วยการกำหนดขนาดของพื้นที่ป่าชุมชนและสัดส่วนการใช้ประโยชน์ภายในพื้นที่ป่าชุมชน

คำถาม

แนวเขตพื้นที่ที่จะจัดตั้งป่าชุมชน ถ้าต้องดำเนินการตามที่กฎหมายกำหนด หากป่าชุมชนอยู่ในพื้นที่หนึ่ง แต่ผู้ขอจัดตั้งป่าชุมชนเป็นบุคคลอีกพื้นที่หนึ่ง กรณีดังกล่าวจะกำหนดแนวเขตพื้นที่ป่าชุมชนอย่างไร

คำตอบ

กรณีนี้ต้องยึดตามหลักของกฎหมาย พื้นที่ป่าชุมชนอยู่ในแนวเขตใดให้บุคคลในพื้นที่นั้นเป็นผู้ยื่นคำขอจัดตั้งป่าชุมชน และการยื่นคำขอจัดตั้งอาจมีบุคคลในหมู่บ้านอื่นสามารถยื่นคำขอจัดตั้งร่วมได้ โดยบุคคลในหมู่บ้านอื่นเป็นสมาชิกสมทบ

เอกสารอ้างอิง

- พระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ. 2562 (2562, 29 พฤษภาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 136 ตอนที่ 71. หน้า 71-103.
- ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง แต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ. 2562 (2563, 12 กุมภาพันธ์). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 137 ตอนที่ 33. หน้า 4-6.
- ระเบียบกรมป่าไม้ ว่าด้วยการจัดแจ้งเป็นเครือข่ายระดับจังหวัด พ.ศ. 2562 (2563, 28 มกราคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 137 ตอนที่ 21. หน้า 3-6.
- ระเบียบกรมป่าไม้ ว่าด้วยการจัดแจ้งเป็นเครือข่ายระดับจังหวัด พ.ศ. 2562 (2563, 28 มกราคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 137 ตอนที่ 21. หน้า 7-9.
- ระเบียบคณะกรรมการสรรหา ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการสรรหา และการเสนอรายชื่อบุคคลเป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการนโยบายป่าชุมชน พ.ศ. 2563 (2563, 29 เมษายน). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 137 ตอนที่ 100. หน้า 1-5.
- สำนักจัดการป่าชุมชน กรมป่าไม้. (2563). สร้างความเข้าใจเบื้องต้น กฎหมายว่าด้วยป่าชุมชน. ปรับปรุงครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: กรมป่าไม้

คู่มือการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ. 2562

จัดทำโดย	สำนักจัดการป่าชุมชน กรมป่าไม้	
ที่ปรึกษา	นายอรรถพล เจริญชันษา นายสมศักดิ์ สรรพโกศลกุล	อธิบดีกรมป่าไม้ รองอธิบดีกรมป่าไม้
คณะผู้จัดทำ	นางนันทนา บุญยานันต์ นายพิชัย เอกศิริพงษ์ นางหส์นีย์ แคะนาค นายวรากร เกษมพันธ์กุล	ผู้อำนวยการ สำนักจัดการป่าชุมชน ผู้เชี่ยวชาญ เฉพาะด้านจัดการป่าชุมชน นักวิชาการป่าไม้ชำนาญการ นักวิชาการป่าไม้ชำนาญการ
พิมพ์ที่	หจก.ส.มงคลการพิมพ์	
ปีที่พิมพ์	พุทธศักราช 2563	